

A Budapesti Történeti Múzeum kisebb feltárásainak helyszínei és eredményei a 2011. évben

(A helyszínek számát lásd jelölve a 115. oldali térképen)

9. Budapest, III. ker., Barátpatak utca 6/a., Hrsz.: 63565

2011. szeptember 5. és szeptember 13. között a tulajdonos megbízásából feltárást végeztünk a fent nevezett telken, ahol egy mintegy 140 m²-es alapterületű családi ház építését tervezték.

A telek közvetlenül az úgynevezett békásmegyeri Pusztatemplomtól délre helyezkedik el, ahol a 19. századi kutatók után 1930-ban és 1933-ban, Garády Sándor folytatott feltárásokat (GARÁDY 1950). A középkori emlékek mellett a területen – a templomtól nyugatra nyitott kutatóárokban – újkőkori, kora bronzkori (Harangedény – Csepel csoport), kelta és néhány római kori lelet kerül elő. A környéken további kutatások, leletmentések folytak a II. világháború után, amelyek során ugyancsak újkőkori edénytöredékek, kora bronzkori (Harangedény – Csepel csoport) és késő bronzkori (urnasíros kultúra) temetkezések kerültek napvilágra (MRT 7, 3/4. lh, 43). A Barát-patak északi partján egy római kori őrtorony állt (VISY 2003, 57; VARGA 2011, 115). A békásmegyeri Duna-parton, a most vizsgált területtől délebbre több ásatás folyt az elmúlt években, amelyekből gazdag őskori leletanyag, valamint avar kori megtelepedés nyomai kerültek napvilágra

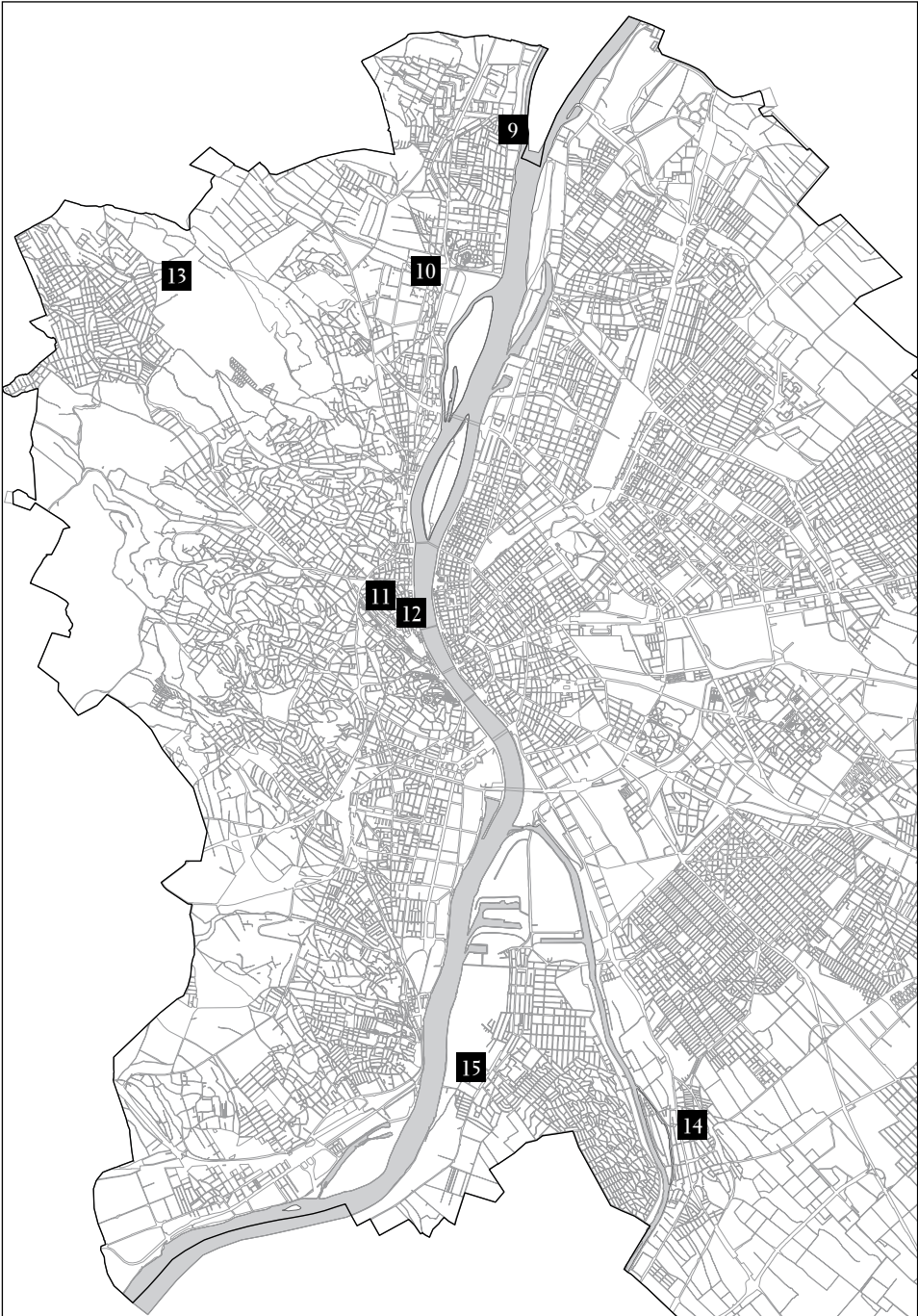
(BUDAI 2006; SZILAS 2008a; SZILAS 2008b; SZILAS 2009; SZILAS–VIRÁG 2010).

Az eredetileg próbafeltárásnak indult munkálatoknak már az első napján több régészeti korszak emlékényaga mutatkozott, ezért a KÖH-hel való egyeztetés után a próbafeltárást megelőző feltárásként kiterjesztettük a teljes területre.

A régészeti korú rétegek (amelyeket az alapozási gödör keleti felében tudunk megfigyelni) már közvetlenül az alig 0,2 méter vastag modern, humuszos kerti feltöltés (SE-1) alatt megjelentek: Elsőként egy mintegy 0,2 méter vastag, kevert, szürkés, paticsszemcsés, kavicsos humuszos (SE-2), majd ez alatt egy 0,35 méter vastag, sötétbarna, humuszos réteg következett (SE-3). Legalul, már közvetlenül a sárga, agyagos altalaj felett (SE-5) egy 0,2 méter vastag, szürkésbarna, humuszos sáv húzódott (SE-4).

A regisztrálható rétegekhez hasonlóan a régészeti korú objektumok is a négyszögletes alapozási gödör keleti felében jelentek meg.

Újkőkori (Zselíz időszak) leletanyagot találtunk egy sekély, szabálytalan alakú beásásban, de elképzelhető, hogy több kisebb cölöplyuk és beásás is ebből a korszakból származik. Egy nagyméretű, ovális, mély beásásból nagy mennyiségű kora bronzkori

1. kép: A Budapesti Történeti Múzeum kisebb feltárásainak helyszínei

kerámia, valamint állatsont, agancsdarab, egy pattintott kőhegy és kő csontcsiszoló eszköz került elő. Egy másik nagyméretű, ovális, részben hamus, paticsos betöltésű, kissé méhkas alakú gödörben korai kelta (La Tène B?) leletanyagot találtunk. A felső humuszos rétegből (SE-3) és egy, csak részben a szelvénybe eső gödörből római kori leletanyag, köztük egy szinte ép *mortarium* is előkerült.

A munkaterület nyugati részén egy több mint 3 méter mély, nagyon kevert, intenzíven paticsos, humuszos betöltésű, ismeretlen rendeltetésű beásást találtunk, amelynek jelentkezési szintje közvetlenül a modern feltöltés (SE-1) alatt indult, ezt azonban – egy kelet-nyugati irányú szondát leszámítva – csak az alapozási szintig kutathattuk. Betöltése római kori és Árpád-kori (13. századi) kerámiát is tartalmazott. Az objektumnak csak egy része esett a szelvénybe.

A fentiek alapján legalább öt régészeti korszak emlékeivel számolhatunk a területen, ami a környék jó természetföldrajzi adottságaival, a Barát-patak és a Duna-part közelségével magyarázható.

Az ásatásban és a leletanyag pontos azonosításában nyújtott segítségért köszönettel tartozom Kiss Virág (középkor), Maráz Borbála (kelta), M. Virág Zsuzsanna (neolitik) és Szilas Gábor (bronzkor) kollégáimnak.

Lassányi Gábor

Irodalom:

BUDAI 2006 – Budai Balogh T.: A kissingi Pusztatemplom környékén végzett megelőző feltárásról (Excavation preceding development work in the region of Puszt-

tatemplom at Kissing). Aqfüz 12 (2006) 79–86.

GARÁDY 1950 – Garády S.: Ásatások a békásmegyeri ún. Pusztatemplomban és mellékén (Ausgrabungen bei der sog. Puszt-Kirche in Békásmegyer und in deren Umgebung). BudRég 15 (1950) 437–448.

MRT 7 – Dinnyés I. – Kővári K. – Lovag Zs. et al.: Magyarország Régészeti Topográfiája 7. Pest megye régészeti topográfiája. A budai és szentendrei járás (XIII/1). Budapest 1986.

SZILAS 2008a – Szilas G.: Többrétegű őskori lelőhely feltárása a békásmegyeri Duna-parton (Excavation of a multilayered prehistoric site on the banks of the Danube bank Békásmegyer). Aqfüz 14 (2008) 89–104.

SZILAS 2008b – Szilas G.: Budapest, III. ker., Királyok útja 291., Hrsz.: 63629/5. Aqfüz 14 (2008) 172–175.

SZILAS 2009 – Szilas G.: Megelőző feltárás az egykori Fővárosi Tanács üdülőjének területén (II. ütem) (Investment-led excavations on the territory of the former holiday house of the City Council of Budapest [phase II]). Aqfüz 15 (2009) 63–74.

SZILAS-VIRÁG 2010 – Szilas G. – M. Virág Zs.: Megelőző feltárás az egykori Fővárosi Tanács üdülőjének területén (III. ütem) (Investment-led excavations on the territory of the former holiday house of the City Council of Budapest [phase III]). Aqfüz 16 (2010) 39–52.

VARGA 2011 – Varga G.: Római kori őrtornyok Budapesten (Mitosz és valóság) (Roman Age Watch-Towers in Budapest [Myth and reality]). ArchÉrt 136 (2011) 115–134.

VISY 2003 – Visy, Zs.: The Ripa Pannonica in Hungary. Budapest 2003.

10. Budapest, III. ker., Szentendrei út nyugati oldal

A BTM Aquincumi Múzeuma és az Osztrák Régészeti Intézet a 2011. évben kötött keretmegállapodást különböző tudományos célú, közös régészeti munkák elvégzésére. A kooperáció első lépéseként – többhetes adminisztratív előkészítés után – a 2011. év késő nyarán került sor az aquincumi polgárváros nyugati részén, a városfalon belül és azon kívül is geofizikai felmérésekre. A több száz négyzetmétert érintő munka hiánypótló, a város nyugati oldalán ugyanis csak kisebb volumenű feltárásokra volt eddig mód. Az ásásokat itt elsősorban a településrész déli zónáját érintették, ahol lakóépületek és utca maradványai (PÓCZY – HAJNÓCZI 1973, 266–267), illetve egy fürdőépület részlete került elő (ZSIDI 1984, 461). A középső területen közműfektetésekhez és sínpálya-felújításhoz kapcsolódtak kisebb kutatások (ZSIDI 1984, 461–462; T. LÁNG 2006, 44–50), míg nemrégiben szondázó jellegű feltárás keretei között tártuk fel egy mozaikkal díszített épület néhány helyiségét a *forum* magasságában (T. LÁNG 2009, 18–29). A városból kivezető D utca mentén bolthelyiségek falai és az utca részleteit dokumentálták (PÓCZY 1976, 425; T. LÁNG 2007, 255–256). Így jelenleg a nyugati rész városszerkezetére vonatkozóan csak elszórt, összefüggéseket egyelőre csak kismértékben mutató információkkal rendelkezünk.

A geofizikai felmérés során első lépésként térképre vittük a nyugati városrész összes ismert régészeti adatát, majd az osztrák kollégákkal kijelöltük a felmérhető területrészeket, akik végül 2 hét alatt végezték el a felmérést. Sajnos jó néhány ponton a sűrű növényzet, valamilyen te-

repalakulat (pl. árok, vagy földhányás), illetve modern beépítés akadályozta ugyan a mérést, de a városfalon belüli, és részben a D utca mentén a falon kívül is sikerült nagyobb, összefüggő területeken mérni. Az alkalmazott módszerek a földradar és geomágneses mérési mód volt.

Az eredmények kiértékelése jelenleg is tart és reményeink szerint a felmérés alapján teljesen új kép rajzolódik majd ki a város nyugati területére vonatkozóan.

Láng Orsolya

Irodalom:

- PÓCZY 1976 – Póczy K.: 118. Keled u. BudRég 24 (1976) 425.
PÓCZY – HAJNÓCZI 1973 – Póczy K. – Hajnóczi Gy.: 43. III. Szentendrei út 139. Aquincum polgárváros. BudRég 23 (1973) 266–267.
T. LÁNG 2006 – T. Láng O.: Régészeti munkák az aquincumi polgárváros középső és nyugati részén: BKV-HÉV pályarekonstrukció (Archaeological investigations in the central and western parts of the Civil Town of Aquincum: BKV-HÉV suburban railbed reconstruction). AqFüz 12 (2006) 44–50.
T. LÁNG 2007 – T. Láng O.: 5. Budapest, III. ker., Kunigunda útja – Keled utca vonala, Hrsz.: 19599/1, 19838/6. AqFüz 13 (2007) 255–256.
T. LÁNG 2009 – T. Láng O.: Gazdagon díszített épület az aquincumi polgárváros nyugati részén (Richly decorated building in the western part of the Civil Town of Aquincum). AqFüz 15 (2009) 18–29.
ZSIDI 1984 – Zsidi P.: 21. Aquincum polgárváros. Hrsz.:19418, 19430, 19695. BudRég 25 (1984) 461–462.

11. Budapest, I. ker., Szabó Ilonka utca 9., Hrsz.: 14181/1

2011. április 6. és 22. között építkezést megelőző feltárást végeztünk a fent említett telken. Az életveszélyessé nyilvánított és kora tavasszal lebontott társasház helyébe exkluzív luxusingatlant kívántak építeni a beruházók. A háztól közvetlenül délre található telken 1997-ben folyt feltárás, amely során vastag, késő középkori feltöltési rétegbe ásott török kori temető részlete került napvilágra, amelyben igen sűrűn feküdtek egymás mellett, illetve egymáson a csontvázak (KOVÁCS 2001, 176). Ez alapján joggal vártuk, hogy ezen a területen is hasonló jellegű régészeti rétegekre és objektumokra lehet majd számítani. Meglepetésünkre azonban, a feltárandó terület domborzati viszonyai merőben eltértek attól, ami tőle akár 2-3 méternyire délre húzódott. A Várhegy lába – vagyis az altalaj, az agyagos márga – az utca szintjéig felért, csak a terület keskeny déli sávjában volt eredeti rétegződés. A hegyoldal rendkívüli meredeksége miatt viszont az 1923-ban épült házat igen erős feltöltésre alapozták, amelyet a lejtő felől két támfal (19. századi és modern kori) is

megerősített. Emiatt az ásatási terület a déli sáv kivételével két markáns részre oszlott: nyugati felén az eredeti sziklás, márgás altalaj, keleti felén az erős 20. századi feltöltés terült el.

A temető sírjai tehát az idén feltárt telken azért nem kerülhettek elő, mert az eredeti terepszint itt nagymértékű emelkedést mutatott. Az említett déli sávban egy késő középkori veremház vagy pince kis részletét találtuk meg, amelynek sarkába egy cölöplyukat mélyítették. Közvetlenül mellette egy 13. században készült, deszkabélelésű, élelem- vagy gabonátároló vermet bontottunk ki (2. kép). A verem aljára agyagot tapasztottak, hogy a talajvíztől a benne tárolt anyagokat megvédjék. Betöltésében 13. század közepén készült kerámiákat és sok állatcsontot találtunk.

Benda Judit

Irodalom:

KOVÁCS 2001 – Kovács E.: Toldy Ferenc utca 8–10. – Szabó Ilonka utca 7. RégFüz I.51 (2001) 176.

2. kép: Fabélelésű verem alján az agyagtapasztással (Budapest, I. ker., Szabó Ilonka utca 9.)

12. Budapest I. ker., Fő utca 30–32.,
Hrsz.: 14286

2011. október 10. és 20. között megelőző feltárást végeztünk a Szent Erzsébet kapucinus templom és kolostor északi kerengőrészében, a sekrestyét és a kerengőt összekötő lépcső építését megelőzően.

A barokk kolostor középkori előzményének tekinthető a háztömb nyugati részén, a Szalag utca 17–21. házászámok alatt feltárt, Szent István protomártírról elnevezett ágostonos kolostor. A templom északi fala mellett egy kis területű temető is előkerült, közepén egy *ossarium*mal (VÉGH 1998, 15–17.; VÉGH 2001b, 176.; VÉGH 2002, 117). A mai Fő utca mindkét oldalán módos polgárok kőből épült házai álltak, amelyeknek öt épületből álló részletét már korábban feltárta a kutatás (VÉGH 2001a, 178). A török korban a kolostortól keletre, a Fő utca mellett épült fel a Tojgun pasa dzsámi (GERŐ 1973, 286.; GERŐ 2003, 197–202). Az imaháztól északra minaretet, délre fürdőt építettek (GYÜRKY 1987–88, 73–78) és az épületek körül temetőt létesítettek. A *mahalle* része volt még az a középkori árucarnok is (GYÜRKY 1971, 235–240), amelyet a török korban Tojgun pasa boltjaiként emlegettek. 1686 után a dzsámit és a fürdőt a kapucinus szerzetesek kapták meg és a korai időkben templomnak, illetve szegény török gyerekek menhelyének használták. A rend fokozatos gazdagodásával párhuzamosan épült fel a barokk templom (HORLER 1955, 664–650), a kolostor, majd végül az iskolaépület, amelyek ma is állnak.

A kisterületű (14 m²) ásátás közvetlen környezetét tehát jól ismertük (BENDA 2005, 181–182), de még így is meglepetéssel szolgált a kéthetes feltárás. Az ása-

3. kép: 14. századi keresztboltozati csomópont
(Budapest I. ker., Fő utca 30–32.)

tás során természetesen előkerültek a 18. században épített kolostor korábbi építészeti periódusai. A kolostor kerengője az épület külső oldalán futott, míg a belső udvar felé nyílt a szerzetesi cellák sora. A 19. században ezt „megfordították”, ugyanis a belső udvart kerítő fal mellé helyezték a kerengőt, míg a cellák és a közösségi helyiségek (oratórium, refektórium, konyha) az épület külső peremére kerültek. Ezeket az építési és átépítési periódusokat az ásátás során a helyszínen is megfigyelhettük. Ami azonban valóban újdonságot jelentett, az egy késő középkori fal volt, ami a mai kerengő udvar felőli főfalának alapozásakor került elő. A hasított márgából rakott, kavicsos mészhabarcossal szilárdított kőfal a 16. században épült. Hasonló jellegű falakat és pincéket tártunk fel a Víziváros más telkein is (Pala utca 9., Jégverem utca 5., Kapucinus utca 4. – BENDA 2004, 187–188; BENDA 2008, 171). Az eredetileg lakóházként funkcionáló falnak nemcsak az alapozása, hanem a felmenő része is megmaradt, mivel azt, bár erősen visszabontott állapotban, a kerengő falába foglalták bele. Maga a lakóház a mai Iskola és Kapucinus utcák középkori elődjén állt,

amelynek ezen szakaszát (az épülettel együtt) lehetséges, hogy csak a barokk kolostor építések számoltak fel. Az ásátás során ezen kívül még – 1 m² alapterületen – kevés kerámiával datált római kori és bronzkori rétegek is előkerültek. Az ásátás túlnyomó részén a kolostor építések eredeti földrétegeket megbolygatták, átforgatták. A plébános úr jóvoltából a BTM Középkori Osztályának Kőtárába került az a jó állapotú kőfaragvány (keresztboltozati csomópont), amelyet az atyák a belső kert rendezésekor találtak (3. kép).

Benda Judit

Irodalom:

BENDA 2004 – Benda J.: Budapest, I. Kapucinus utca 4–6. Régészeti kutatások Magyarországon 2002 (2004) 187–188.

BENDA 2005 – Benda J.: Budapest, I. Fő utca 30–32. Régészeti kutatások Magyarországon 2004 (2005) 181–182.

BENDA 2008 – Benda J.: Budapest, I. Jégverem utca 5. Régészeti kutatások Magyarországon 2007 (2008) 171.

GERŐ 1973 – Gerő Gy.: I. Fő utca 30. BudRég 23 (1973) 286.

GERŐ 2003 – Gerő Gy.: A buda-vízvárosi Tojgun pasa dzsámi és a Tojgun pasa mahalle (The Toygun pasha Mosque and the Toygun pasha Mahalle in Buda-Vízváros [Watertown]). BudRég 37 (2003) 197–208.

GYÜRKY 1971 – Gyürky K.: Adatok a budai Szent Péter külváros topográfiájához (Angaben zur Topographie der Budaer St. Peter-Vorstadt). BudRég 22 (1971) 223–245.

GYÜRKY 1987-88 – H. Gyürky K.: A középkori Buda Szent István külvárosa

a régészeti kutatások tükrében (Die St. Stephan-Vorstadt des Mittelalterlichen Buda im Spiegel der Archäologischen Forschungen). ArchÉrt 114–115 (1987-88) 62–79.

HORLER 1955 – Horler M.: Fő utca 30–32. In: Pogány F. (szerk.), Budapest műemlékei I. Budapest 1955, 664–650.

VÉGH 1998 – Végh A.: A középkori ágostonos kolostor felfedezése a Vízivárosban. Magyar Múzeumok 4 (1998) 15–17.

VÉGH 2001a – Végh A.: Budapest, I. Corvin tér. RégFüz I.51 (2001) 178.

VÉGH 2001b – Végh A.: Budapest, I. Szalag utca 19. RégFüz I.51 (2001) 176.

VÉGH 2002 – Végh A.: Budapest, I. Szalag utca 21., Corvin tér 10. Régészeti kutatások Magyarországon 1999 (2002) 117.

13. Budapest, II. ker., Gerecse utca 13–15, Hrsz.: 54098/3

Fent nevezett telken családi ház építését tervezték sávalapozással, ezért a tulajdonos megbízásából 2011. november 4-én és 7-én kétnapos régészeti megfigyelést végeztünk.

A terület ismert régészeti lelőhely. Kőszegi Frigyes az 1960-as évek második felében végzett leletmentést a szomszédos Dózsa György utcában, ahol kora vaskori település maradványait tárta fel (KŐSZEGI 1973, 260). 1971-ben ugyanebben az utcában egy leletmentés során középső rézkori, kora bronzkori (Makó-kultúra,) középső bronzkori (Vatya-kultúra), késő bronzkori (váli kultúra) és kora vaskor végi leletek (KŐSZEGI 1976, 403; KŐSZEGI 1972, 8) kerültek elő. A térség kelta-római objektumait és leletanyagát Pető Mária gyűjtötte össze. A környékről elsősorban késő kelta (LT-D) és kora császárkori le-

letek kerültek napvilágra (PETŐ 1997). 1966-ban Irásné Melis Katalin a II. ker., Pesthidegkút, Szabadság-tanya lelőhelyen végzett próbaásatást, amelynek célja a középkori Gercse falu helyének meghatározása volt. Ennek során szórványos településnyomok és a 13-16. századra tehető kerámia- és fémleletek kerültek napvilágra (IRÁSNÉ 1973, 280). A patakok közelében, védett völgyben elhelyezkedő térség az őskortól kezdve folyamatosan lakott volt, tehát számíthattunk a különböző korú régészeti objektumok felbuklására.

A lakóház alaprajzához igazodva három hosszanti és három keresztirányú alapozási árkot húztak. A felső humuszréteg eltávolítását követően az épület alapozását 60, illetve 80 centiméter mélységig ásták ki. A terület északi felén húzott hosszanti alapozási árokban objektumok és leletek nélküli sárga agyagos réteget figyeltünk meg. A keleti keresztirányú árok északi felén, ugyanebből az agyagos rétegből, szórványosan, egy római kori talpgyűrűs edény töredékei kerültek elő. A középső és a déli hosszanti alapozási árokban, közvetlenül a felső humusz alatt, a kora bronzkori Makó-kultúra nyomai mutatkoztak. A sávalapozás metszetalában két beásás nyomát tudtuk megfigyelni, az egyik betöltéséből nagyobb mennyiségű kora bronzkori kerámia (Makó-kultúra) került elő, valamint kevés állatcsont, faszén és patics. A másik beásás lelet nélküli sötétbarna-fekete betöltésű volt. Ezeken kívül a kora bronzkori kultúrrétegből objektum nélkül jelentkeztek még edénytöredékek.

Igazolni lehetett tehát a kora bronzkori megtelepedés újabb nyomait, valamint szórvány kerámiatöredék alapján a római kori jelenlétet is feltételezhetjük.

Kiss Virág

Irodalom:

KŐSZEGI 1972 – Kőszegi F.: Pesthidegkút, Dózsa György út. RégFüz I.25 (1972) 8.

KŐSZEGI 1973 – Kőszegi F.: 17. II. Pesthidegkút, Dózsa György út. BudRég 23 (1973) 260.

KŐSZEGI 1976 – Kőszegi F.: 2. Pesthidegkút, Dózsa György út. BudRég 24/1 (1976) 403.

PETŐ 1997 – Pető M.: Kelta-római leletek és településmaradványok Budapest II/A. kerületében (Keltisch-römische Fundgüter und Siedlungsüberreste im II/A Bezirk von Budapest). BudRég 31 (1997) 247–254.

IRÁSNÉ 1973 – Irásné Melis K.: 37. II. Pesthidegkút, Szabadság-tanya. BudRég 23 (1973) 280.

14. Budapest, XXIII. ker., Péteri major, Hrsz.: 196049/27

2011. május 11-én a Budapesti Történeti Múzeum Középkori Osztályára lakossági bejelentés érkezett, hogy a XXIII. kerületben, a Péteri majorban, egy használaton kívüli homokbányában kutyasétáltatás közben emberi csontokat találtak.

2011. május 12-én a bejelentés ellenőrzése, a helyzet felmérése és a szükséges leletmentés céljából a helyszínre mentünk. A lelőhely egy elkerített, nyitott, füves rész a lakott terület legszélén, amelyet az M0 autópálya építésekor homokbányaként használtak.

Az előkerült sírt lábfelőli végén bolygatták meg, valószínűleg illegális homokbányászás során, de szerencsére csak igen kis kárt okoztak eközben.

A megbolygatott részen a sír gyenge, nem teljesen követhető faltján kívül, attól délre egy északnyugat-délkeleti irányú,

4. kép: Árpád-kori(?) csontváz sír (Budapest, XXIII. ker., Péteri major)

élesen rajzolódó, egynemű, tömött, sötétbarna betöltésű folt rajzolódott ki. Kibontása során egyenes, függőleges oldalú, 80 centiméter széles árok bontakozott ki, amely valószínűleg lövészárk lehetett, s szerencsésen éppen elkerülte a csontváz koponyáját.

Az emberi lábfejcsonatok a mai felszíntől kb. 80 centiméter mélységben, egy amorf gödör oldalfalából kilógva kerültek elő.

A sír nyugat-délnyugat – kelet-északkeleti tájolású volt, amelyben háton fekvő, nyújtott helyzetben eltemetett felnőtt csontváza feküdt (4. kép). Koponyája enyhén a jobb oldalára fordulva, kissé előre billenve helyezkedett el. Vállai, főleg a jobb váll felhúzott helyzetben, karjai szorosan a test mellett feküdtek, ami azt valószínűsíti, hogy a temetéskor textilbe csavarták a testet. Bal karját könyékben kissé behajlították, s mindkét kézfejét a medencéjébe helyezték. Lábai egyenesen feküdtek, kissé

távol egymástól, nem teljesen összezártan. Bal kezének ujjcsontjai között egy vas ár töredéke került elő.

A helyszín nagyobb mértékű átkutatására, mivel leletmentés történt, nem kerülhetett sor, de így is valószínűsíthetjük, hogy nem magányos sír volt. Bár tágabb környezete bolygatott (lakóépület, főút, közművek vannak a közelben), nagyjából 100 m² területen még van esély érintetlen temetkezések előkerülésére, amelyeket szerencsére földmunka egyelőre nem veszélyeztet.

A temetkezés korát régészeti módszerekkel pontosan megállapítani nem lehetett, segítségünkre a későbbiekben a tervezett C14 vizsgálat lehet. A tájolás, a rítus, valamint a melléklet alapján azonban elsősorban 10-11. századi eredetet feltételezhetünk, amelyet a környék egyéb lelőhelyei (BENCZE–SZIGETI 2009-2010), valamint az embertani összehasonlítás is alátámasztanak (az antropológiai elemzést Bernert Zsolt végezte).

Tóth Anikó

Irodalom:

BENCZE–SZIGETI 2009-2010 – Bencze Z. – Szigeti J.: Honfoglalás kori temető Soroksár határában (M0 Bp 09) (Cemetery from the Hungarian conquest period on the route of the M0 ring road). *BudRég* 42-43 (2009-2010) 53–79.

15. Budapest, XXI. ker., Csepel, Nagy-Duna sor – Vas Gereben utca

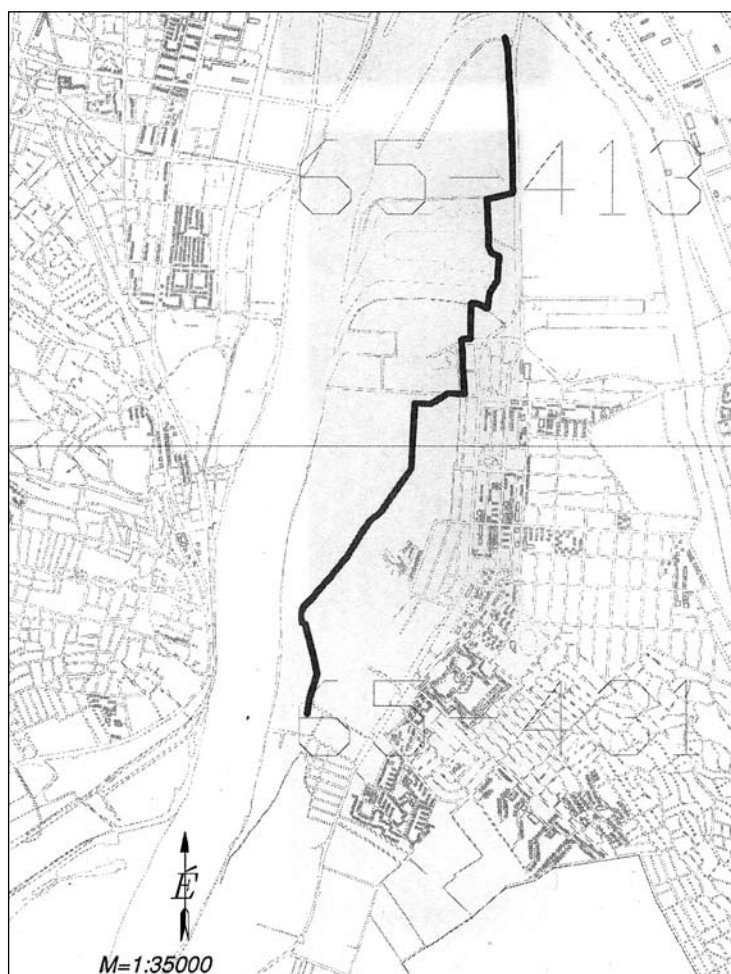
2011. április 11. és december 12. között végeztünk megelőző régészeti feltárást

és régészeti megfigyelést Csepelen a fenti szakaszon, csatornázási munkálatokhoz kapcsolódóan, amelynek során új nyomvonalon, 6,5 km hosszan és 3 méter szélességben, általánosan 3-4 méter mélységben fektették le az új csatornaelemeket. A kivitelezők döntően nyílt árkos szakaszokkal dolgoztak, a Szabadkikötő területén pedig sajtolásos technikával haladtak, ezért itt csak az indító- és fogadóaknáknak volt lehetőségünk megfigyeléseket végezni.

A nyomvonal a Nagy-Duna sornál a HÉV töltése mellett indult és vele párhuzamosan haladt a Szabadkikötőig. Ennek területén észak-déli irányba építették tovább a Petróleum utcáig, majd a Csógyár utcában folytatódott. A nyomvonala a Budafoki útnál nyugati irányban, majd a Központi úton először déli, aztán délnyugati irányban haladt tovább, egészen a Salak utca végéig (5. kép).

A terület északi részén szemetes, újkori feltöltést figyeltünk meg. Az egész terület egyetlen régészeti lelőhelye a Csatornázási Művek bejáratánál volt, ahol tíz bronzkori objektum került elő hálónéhezékekkel és

zamosan haladt a Szabadkikötőig. Ennek területén észak-déli irányba építették tovább a Petróleum utcáig, majd a Csógyár utcában folytatódott. A nyomvonala a Budafoki útnál nyugati irányban, majd a Központi úton először déli, aztán délnyugati irányban haladt tovább, egészen a Salak utca végéig (5. kép).

5. kép: Csatornázáshoz kapcsolódó megelőző feltárás és régészeti megfigyelés (Budapest, XX. ker., Csepel)

kerámiatöredékekkel. Ez a lelőhely a Horváth M. Attila és Endrődi Anna által 2008-ban feltárt kora bronzkori lelőhely folytatása lehetett (ENDRŐDI–HORVÁTH 2009). A területtől a Szabadkikötőig sóderes feltöltést dokumentáltunk. Annak ellenére, hogy a Szabadkikötő területéről több régészeti lelőhely is ismert, a tíz aknából és a rövid nyílt árkos szakaszból régészeti lelet vagy objektum nem került elő. Magyarázható ez azzal, hogy a nyomvonal a Dunától messzebb volt kijelölve, a régészeti lelőhelyek pedig inkább a Duna közelségében találhatóak. A kereskedelmi medencék közelében megfigyelhettünk egy újkori planírozási réteget, ahol látszott a medencék építése előtti egykori humuszréteg is. A Szabadkikötőtől délre a Csőgyár utcában, majd a Csepel Művek területén végig vas-

tag, homokos réteg húzódott. Humuszréteggel csak egy-egy területen találkoztunk, az útburkolat alatt közvetlenül a sárga homokos altalaj következett, ami a Csepel Művek építésekor lezajlott nagyméretű tereprendezéssel hozható kapcsolatba. A Salak utcában 4-5 méter vastagságban újkori vörös, illetve fekete salak volt.

Terei György

Irodalom:

ENDRŐDI–HORVÁTH 2009 – Endrődi A. – Horváth M. A.: Budapest, XXI. ker., Csepel – északi szigetcsúcs, Hrsz.: 20990/4; 209996; 209973; 210011. Aqfüz 15 (2009) 182–184.